

Προεκλογικά σλόγκαν και 'πατριωτισμός' στις τριπλές εκλογές του Μαΐου 2019

ΤΗΣ ΑΡΓΥΡΩΣ ΚΑΝΤΑΡΑ*

Σε αυτό το σύντομο άρθρο θα εξετάσω τα σλόγκαν που χρησιμοποιήθηκαν από τα οχτώ κόμματα που εκπροσωπούνται στην Ελληνική Βουλή, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας για τις τριπλές εκλογές του Μαΐου 2019, για να πείσουν τους ψηφοφόρους να τα στηρίξουν.¹ Το υλικό αντλήθηκε από τις επίσημες ιστοσελίδες των κομμάτων. Με εξαίρεση τα κεντρώα κόμματα (*Το Ποτάμι* και το *KINAL*) τα υπόλοιπα κόμματα, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, συνεχίζουν την ρητορική της πόλωσης με τους «κακούς» (ξένους), προωθώντας αυτό που ο Billing (1995) ονομάζει banal nationalism (δες επίσης το σχετικό άρθρο της Lloyd, January 2015 σε αυτό τον ιστότοπο).

Ανεξάρτητοι Έλληνες

Στο προεκλογικό τους σποτάκι οι Ανεξάρτητοι Έλληνες χτίζουν το πολεμικό τους αφήγημα χρησιμοποιώντας μια μεταφορά. Στο σποτάκι πρωταγωνιστεί ένας σκύλος (με το όνομα Θανάσης), οποίος ακολουθεί πιστά και με χαρά τις εντολές μιας κυρίας που μιλά Γερμανικά. Το σποτάκι τελειώνει με κάποιο εμβατήριο να ακούγεται στο βάθος και τον εκφωνητή να μας προτρέπει:

« Σε αυτές τις εκλογές μην ψηφίσεις κανένα Θανάση. Ανεξάρτητοι Έλληνες; Υπακούμε μόνο σε μια φωνή: τη φωνή των Ελλήνων.»

Η αναλογία είναι εμφανής: ο σκύλος που υπακούει σε όλα όσα του λέει να κάνει η Γερμανίδα ιδιοκτήτρια του (αναφορά στην Άγκελα Μέρκελ) είναι τα υπόλοιπα κόμματα που έρχονται σε αντιδιαστολή με τους Ανεξάρτητους Έλληνες που δεν υπακούν σε κανένα, παρά μόνο στην (πατριωτική) φωνή των Ελλήνων και για αυτό αξίζουν την στήριξη των θεατών/ψηφοφόρων.

Εκτός από την ανυπακοή και την παραπομπή στον πατριωτισμό των Ελλήνων, σε αυτό το σποτάκι δεν βλέπουμε κάποια προγραμματική δήλωση του κόμματος σχετικά με τις επικείμενες τριπλές εκλογές. Η εντύπωση λοιπόν που δημιουργείται με την χρησιμοποίηση εικόνων, μουσικής και του σλόγκαν

¹ Η Χρυσή Αυγή δεν έχει συγκεκριμένη αναφορά στις εκλογές, εκτός από ομιλίες των βουλευτών της και για αυτό δεν συμπεριλαμβάνεται σε αυτό το άρθρο. Δες <http://www.xryshaygh.com/>

«Ανεξάρτητοι Έλληνες – Πιστοί στην Ελλάδα» είναι ενός ευρωσκεπτικιστικού κόμματος, που ‘απλά’ μάχεται την Ευρώπη, υπακούοντας στην αντίστοιχη εντολή του Έλληνα ψηφοφόρου.

Ένα παραπλήσιο αφήγημα βρίσκουμε και στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος.

ΚΚΕ

Στον ιστότοπο του, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας, προτρέπει τους αναγνώστες και εν-δυνάμει ψηφοφόρους του να:

« Ψηφίσουν το ΚΚΕ, ενάντια στην Ευρωπαϊκή Ένωση του κεφαλαίου, της κρίσης, της φτώχειας και των πολέμων. Στην μάχη για την απεμπλοκή από την Ευρωπαϊκή Ένωση, για μια Ελλάδα και Ευρώπη του Σοσιαλισμού».

Σε αυτό το διπλό μήνυμα, η Ελλάδα από τη μια πρέπει να απεμπλακεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, που είναι συνυφασμένη με όλα τα κακά (κεφάλαιο, κρίση, φτώχεια, πολέμους), αλλά από την άλλη πρέπει να είναι μαζί με την Ευρώπη στην Σοσιαλιστική προοπτική. Οι αρνητικές λέξεις/έννοιες που ακολουθούν την ΕΕ, δικαιολογούν την ρήξη που υπόσχεται το ΚΚΕ (μάχη, ενάντια).

Το προεκλογικό μήνυμα όμως δεν φαίνεται να είναι και τόσο ξεκάθαρο: ναι, η προτροπή είναι να ψηφίσει κανείς ΚΚΕ αν θέλει να βγει η χώρα από την ΕΕ και όλα τα κακά που συνεπάγονται, αλλά ταυτόχρονα αν το κάνει θα προωθήσει τον Σοσιαλισμό στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Το τελευταίο μέρος της δεύτερης πρότασης φαίνεται να δικαιολογεί την παρουσία των Ευρωβουλευτών του ΚΚΕ στο Ευρωκοινοβούλιο: να το διαλύσουν και να το ξαναδημιουργήσουν ως σοσιαλιστικό κοινοβούλιο της Ευρώπης. Αυτή φαίνεται να είναι η προεκλογική δέσμευση του ΚΚΕ που έχει τόσο τοπικό όσο και ευρωπαϊκό χαρακτήρα.

Το μήνυμα ενισχύεται με μια εικόνα υποστηρικτών του ΚΚΕ με σημαίες του κόμματος που υποδηλώνουν την μαζικότητα του κινήματος.² Παρόλο που ο πατριωτισμός δεν είναι τόσο έκδηλος στο προεκλογικό μήνυμα του ΚΚΕ, σε σχέση με τους ΑΝΕΛ, η χρήση της εικόνας και όρων που σχετίζονται με τη ρήξη, αποπνέει μια εικόνα μάχης των πολλών ενάντια στο κακό (ΕΕ).

² Κάτι παρόμοιο δεν φαίνεται να συμβαίνει με το μήνυμα του ΚΚΕ για τις αυτοδιοικητικές εκλογές, μια που ‘απλά’ προτρέπουν τους ψηφοφόρους να τους ενισχύσουν χωρίς να εξηγούν το λόγο.

Ένωση Κεντρώων

Στην ιστοσελίδα της, η Ένωση Κεντρώων δεν έχει κάποιο συγκεκριμένο μήνυμα ή προεκλογική δέσμευση για τις επερχόμενες εκλογές. Φαίνεται πως η αγωνιστικότητα του προέδρου της είναι επαρκής εγγύηση:

« Η απάντηση της κοινωνίας

ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ

Με εγγύηση τους πολυετείς αγώνες του ΒΑΣΙΛΗ ΛΕΒΕΝΤΗ»

Σύριζα

Ένα παραπλήσιο προσωποκεντρικό μοντέλο βρίσκουμε και στο, αρκετά μεγάλο, προεκλογικό σποτ του Σύριζα. Στο σποτάκι που διαρκεί 10', γίνεται μια ανασκόπηση στη παρελθόν (επίθεση στην Νέα Δημοκρατία ως υπαίτια για την κρίση που έπληξε τη χώρα και λεπτομερής ανασκόπηση του πολέμου της κυβέρνησης Σύριζα να ξαναστήσει τη χώρα στα πόδια της). Εκτός από την ενδελεχή έμφαση στα επιτεύγματα της κυβέρνησης στο εσωτερικό, γίνεται και μνεία για το πώς διδάξαμε αξίες στους Ευρωπαίους:

«...έσωσε την τιμή μιας Ευρώπης που ξέχασε τις ιδρυτικές της αξίες»

Το σποτάκι περιέχει καρτέλες με νούμερα και στοιχεία, αποσπάσματα από ομιλίες του αρχηγού του κόμματος και κλείνει με τον ίδιο να απευθύνεται στον εν-δυνάμει ψηφοφόρο με το σλόγκαν:

«Ήρθε η ώρα των πολλών# έχουμε τη δύναμη»

Όπως και στα προηγούμενα σποτάκια, δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη αναφορά στο προεκλογικό μανιφέστο του κόμματος, τι προτίθενται να κάνουν οι υποψήφιοι στο Ευρωκοινοβούλιο ή στα τοπικά συμβούλια. Ο ψηφοφόρος καλείται να συμπεράνει πως όπως «έδωσε μαθήματα» στους Ευρωπαίους το συγκεκριμένο κόμμα, έτσι θα συνεχίσει να δίνει και ότι οι υποψήφιοι τοπικοί άρχοντες που πρόσκεινται στο συγκεκριμένο κόμμα θα συνεχίσουν τον πόλεμο εναντίον «αυτών που έφεραν τη χώρα εδώ» και την μάχη να σταθεί η χώρα στα πόδια της.

Νέα Δημοκρατία

Το ίδιο προσωποκεντρικό μοντέλο, χωρίς όμως ίχνη ευθείας επίθεσης σε κάποιον, βλέπουμε και στο προεκλογικό σποτάκι της Νέας Δημοκρατίας. Στο σύντομο (2') σποτάκι της Νέας Δημοκρατίας βλέπουμε τον πρόεδρο της, να μιλά σε εμάς (τον θεατή) ζητώντας την στήριξη μας: «Για να φέρουμε μαζί την μεγάλη πολιτική αλλαγή». Τον βλέπουμε να συνομιλεί με ανθρώπους, να τους χαιρετά και να βγάζει φωτογραφίες μαζί τους, υποδηλώνοντας την μαζική αποδοχή του.

Γίνεται κάποια μνεΐα στο προεκλογικό μανιφέστο του κόμματος αναφορικά με το τι θα ζητήσουν από την ΕΕ για την Ελλάδα, αλλά η έμφαση δίνεται στο τελικό σλόγκαν:

«Αξίζουμε καλύτερα στην Ελλάδα και στη Ευρώπη»

Μια έμμεση επίθεση στην κυβέρνηση και μια γενική υπόσχεση για το μέλλον.

Η ίδια έμφαση στο μέλλον, χωρίς καμία όμως επίθεση στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό και χωρίς κάποιο ίχνος προσωποκεντρισμού βλέπουμε και στα δυο επόμενα κόμματα.

KINAA

Στην επίσημη ιστοσελίδα του, το KINAA δεν έχει κάποιο προεκλογικό σλόγκαν, ή σποτάκι, παρά μόνο ομιλίες της προέδρου και της συγκέντρωσης των υποψηφίων ευρωβουλευτών. Υπάρχει όμως το πολιτικό μανιφέστο του κόμματος για τις Ευρωεκλογές το γενικό σύνθημα του οποίου είναι:

«Ψήφος Αλλαγής για την Ευρώπη και την Ελλάδα»

Στο τέλος του κειμένου έχουμε ακόμα ένα σύνθημα με δόσεις πόλωσης:

«Ξανά μπροστά με το Κίνημα Αλλαγής.

Οι Ευρωεκλογές είναι η προοδευτική απάντηση στην συντήρηση και τον λαϊκισμό στην Ευρώπη και στην Ελλάδα».

Χωρίς να γίνονται συγκεκριμένες αναφορές σε κόμματα, το KINAA, διαχωρίζοντας τον εαυτό του από όλους τους υπολοίπους, διεκδικεί ηθική και πολιτική υπεροχή.

Το Ποτάμι

Και εδώ δεν έχουμε συγκεκριμένο σλόγκαν ή σποτάκι, αλλά υπάρχουν δυο μανιφέστα, ένα για τις αυτοδιοικητικές και ένα για τις Ευρωεκλογές.

Στις προτεραιότητες τους για τη χώρα υπάρχουν 5 πυλώνες σχετικά με τους οποίους μπορεί ο ψηφοφόρος να πληροφορηθεί. Σχετικά με την ΕΕ, μετά τα 27 σημεία που θεωρούν σημαντικά, υπάρχει το σλόγκαν που εκφράζει το κόμμα:

«Να δημιουργήσουμε τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης»

Σε σύγκριση με υπόλοιπα σλόγκαν που εξετάστηκαν σε αυτό το άρθρο, αυτό το σλόγκαν είναι το μοναδικό που έχει ένα ξεκάθαρο μήνυμα σχετικά με το πώς ένα ελληνικό κόμμα τοποθετείται στο Ευρωκοινοβούλιο σε σχέση με τους εκεί συσχετισμούς και το όραμα για το μέλλον της Ενωμένης Ευρώπης.

Για να συνοψίσω, από την σύντομη ανάλυση των σλόγκαν που χρησιμοποιήθηκαν από συγκεκριμένα Ελληνικά κόμματα πριν τις τριπλές εκλογές του Μάιου 2019, φαίνεται ότι υπερίσχυσαν ο 'πατριωτισμός' του 'ευρωπαϊσμού', και η ρητορική της πόλωσης μεταξύ των κακών (ξένων ή ντόπιων) και των μαχητών Ελλήνων εναντίον του Ευρωπαϊκού ιδεώδους (ότι και αν σημαίνει αυτό). Φαίνεται ότι ο Ευρωσκεπτικισμός, σε διάφορες μορφές, θα είναι ο μεγάλος νικητής αυτών των εκλογών.

Βιβλιογραφία

Billing M. (1995) *Banal Nationalism*, London: Sage

Lloyd H. (2015) The European Union as depicted in Anti-EU parties' visual metaphors, in *Greek Politics Journal*, Volume XI, Elections 2015, available at: www.eklogesonline.com

Υλικό από το διαδίκτυο (αντλήθηκε στις 23/5/19)

ΑΝΕΛ: https://www.youtube.com/watch?v=wfuEBsBF_-Y

ΚΚΕ: <https://inter.kke.gr/en/articles/-2019/>

Ένωση Κεντρώων: <http://www.enosikentroon.gr/>

Σύριζα: https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=4DurMdekCBM

Νέα Δημοκρατία: <https://www.youtube.com/watch?v=btjh4b2V9v0>

ΚΙΝΑΛ: <https://kinimaallagis.gr/gggg/uploads/2019/04/diakyriksi-euroekloges.pdf>

Το Ποτάμι: <http://topotami.gr/theseis-gia-tin-chora/http://topotami.gr/oli-i-evropi-ena-potami/>

**University Teacher in Language and Communication,
Cardiff University*